Länsstyrelsen Skåne

Datum
2026-10-12

Diarienummer
38792-2024
Dossier
1281-214

Rättelser enligt 36 § förvaltningslagen, 2026-10-14

~~Förslag till beslut av~~ Beslut om bildande av naturreservatet Kungsmarken i Lunds kommun

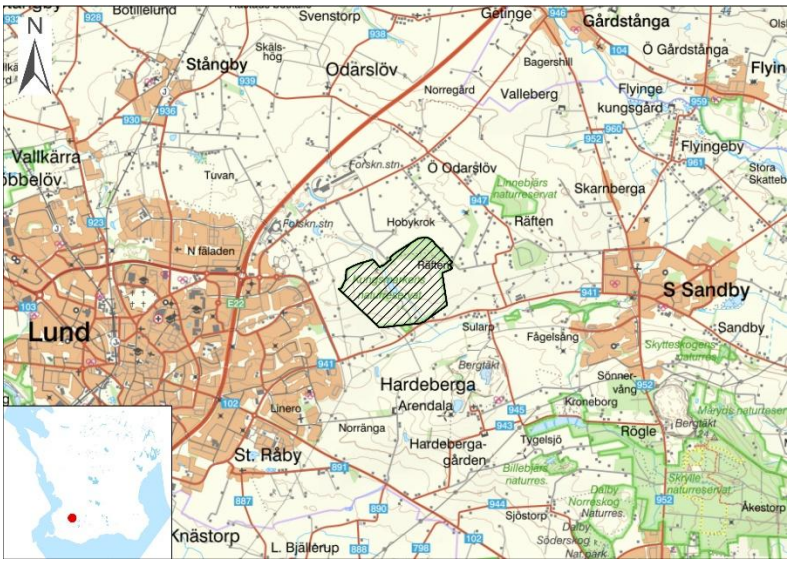
Länsstyrelsen ~~förslag till~~ beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera.

I enlighet med 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 4.

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken Länsstyrelsens beslut den 27 juni 1974 om bildande av naturreservatet Kungsmarken i Lunds kommun (dnr 11.121-957-74, 1281-214) samt beslut om fastställande av skötselplan för naturreservatet den 30 juni 1989 (dnr 11.1211-5154-78). Upphävandet gäller först när detta beslut vinner laga kraft.

Naturreservatet Kungsmarken är beläget cirka 5 kilometer öster om Lunds centrum och avgränsas här med svartstreckat raster.
© Lantmäteriet Geodatasamverkan.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Kungsmarken
Kommun:	Lund
Natura 2000-ID:	Kungsmarken, SE 0430030
NVR/DOS-ID1	2001532/1115842
Gränser:	Området begränsas av mitten av svart streckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Berörda fastigheter:	Räften 1:1
Markägarkategori:	Staten
Läge:	Ca 5 km väster om Lunds centrum
Koordinat centralpunkt	E: 132702138 N: 557177282 /SWEREF 99 TM
Huvudavrinningsområde:	Kävlingeån – SE92000
Vattenförekomst:	Sularpsbäcken MS CD: WA80304866
Inskrivna nyttjanderätter:	Ledingsrätt Vatten 12-LUS-611.1
Gemensamhetsanläggningar:	Lund Östra Odarslöv GA:4 (väg)
Areal:	232,2 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla natur- och kulturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom slåtterängar och naturbetesmarker samt områdets träd- och vattenmiljöer, med tillhörande ekosystem och biologiska mångfald, ska bevaras och utvecklas. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter. Syftet är också att utveckla områdets hydrologi samt att under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv och till upplevelser av områdets natur- och kulturmiljöer.

Syftet uppnås genom att:

- Naturvårdsinriktad betes- och slåtterhävd bedrivs i hela området, företrädesvis med nötkreatur och efterbete på slåttermark.
- Specifika skötselåtgärder utförs såsom insådd, plantering, avhyvling, bränning mm för att gynna hotade eller ovanliga arter.
- Åtgärder utförs för att underlätta allmänhetens framkomlighet.
- Åtgärder utförs för att synliggöra kulturhistoriska lämningar.

[1] ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur.

- Åtgärder utförs för att gynna utvecklingen av grova träd, flerskiktning och för att skapa värdefulla strukturer i träden.
- Åtgärder utförs för att höja grundvattennivån, till exempel genom pluggning av dräneringar och höjning av bottennivån och avfasning av kanterna i Glomsbäcken.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. plöja, spränga, gräva, schakta, dika, dränera, utfylla, tippa, dumpa, anordna upplag, markbearbeta eller på annat sätt skada mark, jordvallar, stengärden, småvatten eller vattendrag,
2. ändra lokaliseringen av eller utvidga golfbanans spelyta[2] enligt kartbilaga 3,
3. omföra betes- eller ängsmark till åker eller skog,
4. avverka levande eller döda träd och buskar och/eller bortföra ädellövved,
5. inplantera eller sätta ut för området främmande växt- eller djurarter,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra växtnäringsämnen, kalk eller jordförbättringsmedel,
7. avmaska betesdjur på betesmarker eller släppa avmaskade betesdjur på bete tidigare än 14 dagar efter avmaskning samt att använda långtidsverkande preparat,
8. stödutfodra betesdjur,
9. bevattna,
10. uppföra ny byggnad eller annan anläggning, eller ändra befintlig byggnad eller anläggning,

[2] Golfbanans spelyta utgörs av tee, green, fairway och semiruff samt övningsområden. Benämningen green och tee anger en klipphöjd (mycket kortklippt). Green och tee omges av klippta ytor som inte är lika kortklippta (benämns somforegreen runt green). Vid benämningen green och tee i detta dokument ingår även dessa ytor, dvs all klippt yta. Högruff är ängsmark som kan ingå i spelområdet men är inte spelyta.

11. dra fram mark- eller luftledningar,
12. utföra gräsklippning eller slåtter på ängsmark så att grässvålen slits sönder på ryggarna i de medeltida åkrarna (fornlämningar) eller utföra andra åtgärder som kan leda till att fornlämningar skadas, enligt kartbilaga 3.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. skötsel av ängsmark enligt kartbilaga 2 vilket innefattar slåtter, uppsamling av avslaget material, fagning, efterbete, röjning och avverkning av träd och buskar, avbaning av grässvål, bränning samt uppsättande och underhåll av stängsel för efterbete eller för att skydda hotade arter,
3. skötsel av betesmark enligt kartbilaga 2 innefattande betesdrift, slåtter/putsning, uppsättande och underhåll av stängsel, röjning och avverkning av träd och buskar, skyddsstängsling av växter,
4. insådd eller plantering av för området naturligt förekommande arter,
5. utförande av åtgärder i syfte att förbättra och återställa områdets hydrologi,
6. åtgärder för att utveckla träd-, busk- och fältskiktet i trädklädda områden genom t ex röjning, avverkning, ringbarkning eller andra åtgärder i syfte att skapa gammelträdskvaliteter, plantering/sådd av kärlväxter, ädellövträd och blommande/bärande buskar samt slåtter i brynmiljöer enligt kartbilaga 2,
7. bekämpning av för området främmande eller invasiva arter,
8. utförande av åtgärder i Glomsjön i syfte att minska igenväxningen samt förbättra passerbarheten förbi dämmet,
9. utförande av åtgärder, av mindre karaktär, för arter som är knutna till biotoperna i området,
10. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet, såsom parkeringar, stigar och stängselgenomgångar,
11. åtgärder för att synliggöra kulturmiljövärden,
12. miljöövervakning samt uppföljning av områdets bevarandemål och skötsel.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. ta bort, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten eller naturföremål,
2. tälta eller sätta upp utrustning för övernattning,
3. elda,
4. cykla annat än på väg enligt kartbilaga 2,
5. rida och köra med häst,
6. ta med hund eller annat sällskapsdjur som inte hålls i fysiskt koppel,
7. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada växter,
8. föra bort död ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
9. köra motordrivet fordon utanför väg eller parkeringsplats enligt kartbilaga 2,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

10. anordna tävling eller liknande arrangemang,
11. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel enligt vad som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- Länsstyrelsens tillsyn av området,
- driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar för motorfordon, vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar. Exempel på driftåtgärder som ovan åsyftas är: lagning av mindre beläggningsskador och potthål, röjning och slåtter av vägslänter eller rensning av vägtrummor och vägdiken och kapning av överhängande grenar,
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden.

Om fisket kan påverkas negativt ska anmälan om dikesrensning göras till länsstyrelsen innan arbetet påbörjas.

- drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande staten, kommunen, el-, energi- och teledistributör samt markägaren. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock senast inom fem arbetsdagar från det att arbetet har inletts,
- drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga anläggningar och ledningar tillhörande golfbanans verksamhet. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock senast inom fem arbetsdagar från det att arbetet har inletts,
- underhåll av befintliga stigar tillhörande golfbanans verksamhet.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på skötsel och brukande av betesmark

A7 vad gäller avmaskningsmedel vid behandling av parasitangrepp som konstateras under pågående betessäsong om korttidsverkande preparat används.

A8 vad gäller övergångsutfodring vid betessläpp och installning på platser som överenskommits med naturreservatets förvaltare.

C6 vad gäller kopplingstvång i samband med kreatursvallning.

C9 vad gäller motorfordonstrafik i samband med djurhållarens tillsyn av betesdjur eller underhåll av anläggningar såsom stängsel och vattenanordningar.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på golfbanans verksamhet

A1 vad gäller åtgärder i samband med flytt eller ombyggnation av tees, greener eller bunkrar, lagning av uppslagna torvor på tees inom spelytan enligt kartbilaga 3 under förutsättning att inga naturvärden påverkas negativt och efter att naturreservatets förvaltare informerats.

A1 vad gäller luftning på fairway (ytan mellan tee och green) enligt kartbilaga 3.

A1 vad gäller upplag av material för skötsel av golfbanan, tillfälligt upplag av bärgat hö efter slåtter samt upplag av gräsklipp på särskilda ytor enligt kartbilaga 2.

A1 vad gäller underhåll av befintlig dränering i anslutning till vägar, byggnader och på greener.

A1 vad gäller underhåll av parkeringsplats enligt kartbilaga 2**.**

A5 vad gäller insådd av gräs på spelytorna.

A5 vad gäller plantering i rabatter eller krukor i anslutning till klubbhuset och parkeringsplatsen under förutsättning att inga inhemska arter med främmande proveniens används eller arter som kan riskera att sprida sig.

A6 vad gäller användande av fungicider på green och tee enligt kartbilaga 3, efter att naturreservatets förvaltare informerats. Användandet ska dokumenteras och ska kunna redovisas till tillsynsmyndigheten fem år tillbaka i tiden från tillfället då begäran görs.

A6 vad gäller gödsling på green och tee enligt kartbilaga 3 under förutsättning att det sker med precisionsredskap så att ingen gödning hamnar utanför green och tee. Gödslingen ska ske med mindre givor vid flera tillfällen, dock högst 150 kg kväve och 30 kg fosfor per hektar och år på greener och 48 kg kväve och 9 kg fosfor per hektar och år på tees. Gödslingsmängd ska dokumenteras och ska kunna redovisas till tillsynsmyndigheten fem år tillbaka i tiden från tillfället då begäran görs.

A6 vad gäller toppdressing med sand på green och tee enligt kartbilaga 3.

A9 vad gäller bevattning av green och tee enligt kartbilaga 3. Omfattningen ska dokumenteras och kunna redovisas till tillsynsmyndigheten fem år tillbaka i tiden från tillfället då begäran görs.

C2 vad gäller att ställa upp husbil, husvagn eller liknande på anvisad uppställningsplats för 4 ekipage enligt kartbilaga 2**.**

C9 vad gäller motorfordonstrafik till parkeringen eller i samband med leveranser till och från restaurang och golfbutik.

C9 vad gäller motorfordonstrafik i samband med skötseln av golfbanan eller naturreservatets ängsmark eller för golfbilar på golfbanans spelytor och vägar enligt kartbilaga 3. Gäller inte heller för person med nedsatt rörelseförmåga att framföra eldriven rullstol eller permobil på befintliga vägar upplåtna för cykling enligt kartbilaga 2.

C10 vad gäller Lunds Akademiska golfklubbs tävlingar eller arrangemang på spelytorna.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på jakt

C6 och **C9** i samband med jakt eller vid eftersök av skadat vilt i enlighet med jaktlagstiftningens bestämmelser.

Övriga undantag

C11 gäller inte vid håvning, handplockning eller annan selektiv metod med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte för insamling av enstaka beläggsexemplar av svårbestämda arter under förutsättning att fynden registreras i Artportalen, eller motsvarande nationell databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.

Upplysningar

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter. Länsstyrelsen vill också upplysa om att föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken (föreskrifterna under rubriken C ovan) gäller omedelbart även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen,
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11-11b §) eller strandskydd (13–18 §§),
- 7 kap 1 § miljöbalken. Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den,
- Anmälningsplikten enligt 12 kap 6§ miljöbalken för verksamheter eller åtgärder som väsentligen kan komma att ändra naturmiljön gäller även om de inte är förbjudna enligt reservatets föreskrifter,
- Anmälnings- eller tillståndsplikt enligt 11 kap miljöbalken för verksamheter som innebär påverkan på vattens djup eller läge, exempelvis anläggningsarbeten i vatten, dämning, vattenbortledning eller anläggning av våtmark,

- Fiskelag (1993:787) om rätten till fiske samt fisket inom Sveriges sjöterritorium och inom Sveriges ekonomiska zon,
- 2 kap, Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd av fornlämningar mm,
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 26 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Lokala, kommunala ordningsföreskrifter,
- Transportstyrelsens bestämmelser för civil luftfart, till exempel:
    - Deras föreskrifter om flygning med flygskärm (LFS 2007:44 med tillhörande ändringar). Enligt LFS 2007:44 gäller bland annat att flygskärm inte får manövreras på ett vårdslöst sätt så att andras liv eller egendom utsätts för fara eller så att människor eller djur skräms eller störs (21 §),
    - Dessa föreskrifter om obemannade luftfartyg (drönare) TSFS 2017:110. Dessa föreskrifter reglerar bland annat avstånd till människor djur för att ingen ska eller inget ska komma till skada och säger även att de kategorier av obemannade luftfartyg som endast får flygas inom synhåll från operatören inte får flygas på en högre höjd än 120 meter över mark- eller vattenytan.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna men som kan medföra en väsentlig förändring av naturmiljön, ska anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen. Samråd kan krävas för stora tävlingar, evenemang eller aktiviteter som medför omfattande slitage eller markskador.

Beskrivning av området

Naturreservatet ligger tätortsnära och är beläget mellan Lund och Södra Sandby och omges av ett intensivt utnyttjat åkerlandskap. Området utgörs av ett unikt kulturlandskap med mycket höga natur- och kulturmiljövärden bestående av ängs- och betesmarker med en lång hävdkontinuitet och rik förekomst av naturvårdsintressanta arter och fornlämningar. Det rika antalet fornlämningar från järnåldern och medeltiden, som utgörs av gravar, röjningsrösen, åkrar och stensträngar samt medeltida ryggande åkrar, vittnar om att mänsklig aktivitet förekommit i området under minst 2000 år. Det finns även rester av en medeltida borganläggning, biskopsborgen Glomstorp.

I mitten av 1920-talet anlades en golfbana i västra delen av området. Denna utvidgades på 1950-talet så att den även kom att omfatta den östra delen av området. Räftens Fastighets och service AB arrenderar ett område med att rätt att bedriva golfbaneverksamhet. Lunds Akademiska golfklubb (LAGK) bedriver golfverksamhet på arrendeområdet.

Naturreservatets marker domineras av artrika hävdade slåtterängar och naturbetesmarker på kalkrik mark och centralt i området, omgivet av ängsmarkerna, ligger golfbana samt en mindre sjö, Glomsjön. Genom området går en markerad dal i vilken Glomsbäcken rinner fram. Kungsmarken har länge varit känt som en unik växtlokal för flera sällsynta arter. Inom golfbaneområdet finns inslag med träddungar och i norra delen finns ett mindre skogsområde, Dammstorpsskogen.

Inom området finns omkring 500 olika kärlväxtarter och rikedomen på sällsynta arter är stor. Flera arter har dock minskat i antal och många arter har försvunnit från området de senaste decennierna. Vegetationen i området domineras av fyra olika livsmiljötyper enligt Natura 2000 och dessa är; stagg-gräsmarker (6230), slåtterängar i låglandet (6510), fuktängar (6410) samt högörtängar (6430).

Naturreservatet är tätortsnära och kan lätt nås tills fots eller med cykel via gång- och cykelbanan mellan Lund och Södra Sandy (Hardebergaspåret). Man kan även nå området med regiontrafikens bussar. Vid golfbanans klubbhus och restaurangen finns en stor parkering för besökare och det finns markerade strövstigar i området. I nordöstra delen, i anslutning till Dammstorpsskogen, finns även en mindre parkering.

Skälen för beslut

Kungsmarken har mycket höga botaniska värden som är knuten till de hävdade ängs- och betesmarkerna på kalkrik mark. Den långa obrutna hävden, tillsammans med den kalkhaltiga moränen ger en för länet, och även nationellt, unik flora i området. Bland de ovanliga arter som påträffas i området kan nämnas backsmörblomma, backsilja (VU), humlesuga (EN), smalbladig lungört (EN), brudsporre, göknycklar och rosenlök (NT). Vad gäller smalbladig lungört så är det numera den enda växtplatsen i Skåne.

Naturreservatet har blivit ett Natura 2000-område sedan reservatet bildades och de utpekade livsmiljötyperna i området som är särskilt prioriterade i ett regionalt perspektiv är slåtterängar i låglandet (6510), stagg-gräsmarker (6230), silikatgräsmarker (6270) samt fuktängar (6410).

En förutsättning för att natur- och kulturmiljövärdena ska bevaras och utvecklas är att områdets ängs- och betesmarker sköts med en naturvårdsinriktad betes- och slåtterhävd och att markerna inte utsätts för negativ påverkan från gödsling, bekämpningsmedel eller uttorkning genom ändrad hydrologi. De trädrika miljöerna, som domineras av ädellövträd, är till stor del utpekade som utvecklingsmark i Natura 2000-områdets bevarandeplan och ska till stor del utvecklas mot livsmiljötypen näringsrik ekskog (9160).

De prioriterade bevarandemålen är att långsiktigt skydda och utveckla områdets ängs- och betesmark så att gynnsam bevarandestatus för de ingående livsmiljötyperna enligt EU:s habitatdirektiv uppnås.

Området hyser även höga kulturmiljövärden med sin rika förekomst av fornlämningar och de utgör ett viktigt biologiskt kulturarv som genom förvaltningen av naturreservatet kommer bibehållas och synliggöras. Fornlämningarna i området utgör viktiga element för att förstå områdets markhistoria och funktion och måste beaktas i samband med skötselåtgärder.

Naturreservatets tätortsnära läge i ett i övrigt intensivt utnyttjat landskap gör det till ett värdefullt rekreations- och friluftsområde även om det till viss del begränsas av golfverksamheten i området. Området är utpekat i länets naturvärdesöversikt som ett klass 1 objekt och omfattas av riksintressena för naturvård och kulturmiljövård enligt 3 kap. miljöbalken. Området är dessutom ett Natura 2000-område (riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken). Reservatsområdet har också betydelse för en välfungerande grön infrastruktur. Området ingår i värdetrakt för småvatten, öppna landskap ädellövträd, öppna landskap ek, ädellövskog och limnisk värdetrakt och bidrar till en god konnektivitet på landskapsnivå.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer, skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter samt för att i viss mån tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv.

Kungsmarken avsattes som naturreservat den 27 juni 1974 och den 30 juni 1989 fastställdes en skötselplan för reservatet. Området har därefter blivit ett Natura 2000-område enligt EU:s art- och habitatdirektiv, vilket innebär att Sverige har förbundit sig att bevara utpekade arter och livsmiljötyper och att åtgärder ska vidtas för att

gynnsam bevarandestatus ska uppnås. För att stärka skyddet i området och för att inarbeta Natura 2000 har syftet med naturreservatet omformulerats och preciserats och föreskrifterna har uppdaterats och kompletterats.

Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap och Myllrande våtmarker. Området är utpekat som ett naturområde i kommunens översiktsplan.

Utöver nämnda riksintressen berörs området inte av några andra riksintressen. Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Flertalet föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken motsvarar föreskrifterna i reservatsbeslutet från 1974 men vissa ändringar och kompletteringar har gjorts för att stärka skyddet. Beslutet från 1974 reglerar till exempel inte avverkning av träd och buskar och bortförsel av ädellövved, tillskottsutfodring av betesdjur, användande av avmaskningsmedel på betesdjur och tillåten mängd gödning på green och tee.

Beslutet har kompletterats med föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång så att de ger stöd för områdets förvaltning så att syftet med skyddet kan tillgodoses.

Beträffande ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet görs ändringar i syfte att modernisera språkbruket samt för att utveckla och precisera dem.

När beslut om bildande av naturreservatet Kungsmarken vinner laga kraft upphävs beslutet om naturreservatet Kungsmarken den 27 juni 1974. Enligt 9 § lagen om införande av miljöbalken gäller beslut som har meddelats före miljöbalkens ikraftträdande om att skydda och vårda ett område samt beslut om ändring av tidigare sådana beslut fortfarande. Vidare anges att sådana beslut ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken.

Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken får upphävande av beslut meddelat enligt 4–6 §§ miljöbalken endast ske om det finns synnerliga skäl. Länsstyrelsen bedömer att synnerliga skäl föreligger eftersom det nya naturreservatet har ett tydligare syfte och skärpta föreskrifter i förhållande till det tidigare skyddet.

En ytterligare förutsättning för att få upphäva gällande beslut enligt 7 kap. 4–6 §§ miljöbalken är att intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning inom naturreservatet eller på något annat område, jfr 7 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken. I det upphävda beslutets ställe fattar Länsstyrelsen ett nytt beslut om bildande av naturreservatet Kungsmarken. Upphävandet av det befintliga naturreservatet kompenseras genom att det nya reservatet har ett starkare skydd och ett tydligare syfte. Vidare gör

Länsstyrelsen bedömningen att ett nytt beslut inte försvårar allmänhetens nyttjande av området i någon större omfattning.

Bestämmelser som beslutet grundar sig på

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Enligt 7 kap. 5 § miljöbalken ska i beslutet anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet

Om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen enligt 7 kap. 6 § miljöbalken förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla vissa intrång.

Om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet får enligt 7 kap. 30 § miljöbalken länsstyrelsen besluta om föreskrifter om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom det skyddade området.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 3 § Förordning (2024:183) om konsekvensutredningar. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ärendets handläggning

Eftersom utvecklingen av floran och vegetationen försämrats drastiskt på Kungsmarken i flera decennier och många arter försvunnit eller minskat i antal bestämde sig markägaren (Naturvårdsverket) att i god tid säga upp avtalet med LAGK i samband med att det 49-åriga avtalet skulle skrivas om år 2004 för att möjliggöra en flytt av de 9 hålen öster om Glomsbäcken. Lunds kommun visade i en fördjupad översiktsplan att det var möjligt att flytta de 9 hålen öster om Glomsbäcken så att en 18-håls bana kunde bibehållas. Dessa planer fick stöd av Naturvårdsverket och Länsstyrelsen samt

inledningsvis även av LAGK. I sista stund motsatte sig dock LAGK planerna. Även Lunds universitet motsatte sig planerna på en flytt. Naturvårdsverket och LAGK kom därefter överens om ett 10-årigt anläggningsarrende som tecknades år 2006. Med tanke på den fortsatt negativa utvecklingen av floran i området samt behov av att revidera beslut och skötselplan för reservatet påbörjade Länsstyrelsen en översyn av beslut och skötselplan inför att arrendeavtalet som löpte till och med 2016 skulle omförhandlas. Ett flertal möten hölls där LAGK, Lunds Botaniska förening (LBF) och Länsstyrelsen deltog och senare även Naturvårdsverket (markägare). Länsstyrelsen tog fram ett förslag till beslut som innebar att det var förbjudet med golfspel vid hål 12. LAGK framförde att det är viktigt att åtgärder med anledning av ett nytt reservatsbeslut, och en ny skötselplan, genomförs så att såväl naturvårdsintressen som LAGK:s intressen tillgodoses. En flytt av hål 12 såg de som en dramatisk förändring som medför en påtaglig förändring av golfbanan.

I ett försök att hitta en annan lösning bildades en arbetsgrupp där representanter från LAGK, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket ingick. Arbetsgruppens uppdrag var att ta fram förslag på olika lösningar utifrån följande förutsättningar:

–Alternativ 0: att inte flytta hål 12 utan undersöka vidare om det är möjligt att lösa problemen genom olika åtgärder lokalt.

–Alternativ 1: att flytta hål 12 till annan plats inom befintligt golfbaneområdet.

–Alternativ 2: att flytta stora delar av östra delen till område utanför naturreservatet och befintligt arrendeområde.

År 2017 gav Naturvårdsverket en golfbanearkitekt i uppdrag att ta fram en förstudie om hur en golfanläggning skulle kunna utvecklas utifrån de olika alternativen. De gav även Artdatabanken (ADb) i uppdrag att utreda olika skötselalternativ och bedömningar av deras effekt på bevarandestatusen.

Utifrån det underlagsmaterial som togs fram kom Naturvårdsverket fram till att de inte var beredda att gå vidare med någon drastisk förändring utan ansåg att man skulle gå vidare på 0-alternativet i utredningen, vilket innebär att man testar olika skötselalternativ först och utvärderar resultatet och genomförbarheten av dessa. Efter detta har flera åtgärder utförts i syfte att förbättra vegetationsutvecklingen och hydrologin i området.

Eftersom förutsättningarna för att kunna genomföra en flytt av hål 12 inte har ändrats återupptogs arbetet med att ta fram ett nytt beslut och skötselplan 2024 med utgångspunkten att inga ändringar görs av golfbanans läge. Däremot införs skärpta föreskrifter.

Vid framtagandet av de nya föreskrifterna och förslag på nya skötselåtgärder så har dessa förankrats väl med LAGK genom flera avstämningar via mail och möten tillsammans med naturreservatets förvaltare.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen utgör bilaga 4 till detta beslut.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 6.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av vikarierande länsöverdirektör Marie Edman Ljungholm. I den slutliga handläggningen har även deltagit avdelningschef Olof Liungman, enhetschef Cecilia Backe, länsassessor Johan Åsberg och naturvårdshandläggare Gunilla Davidsson Lundh, föredragande.

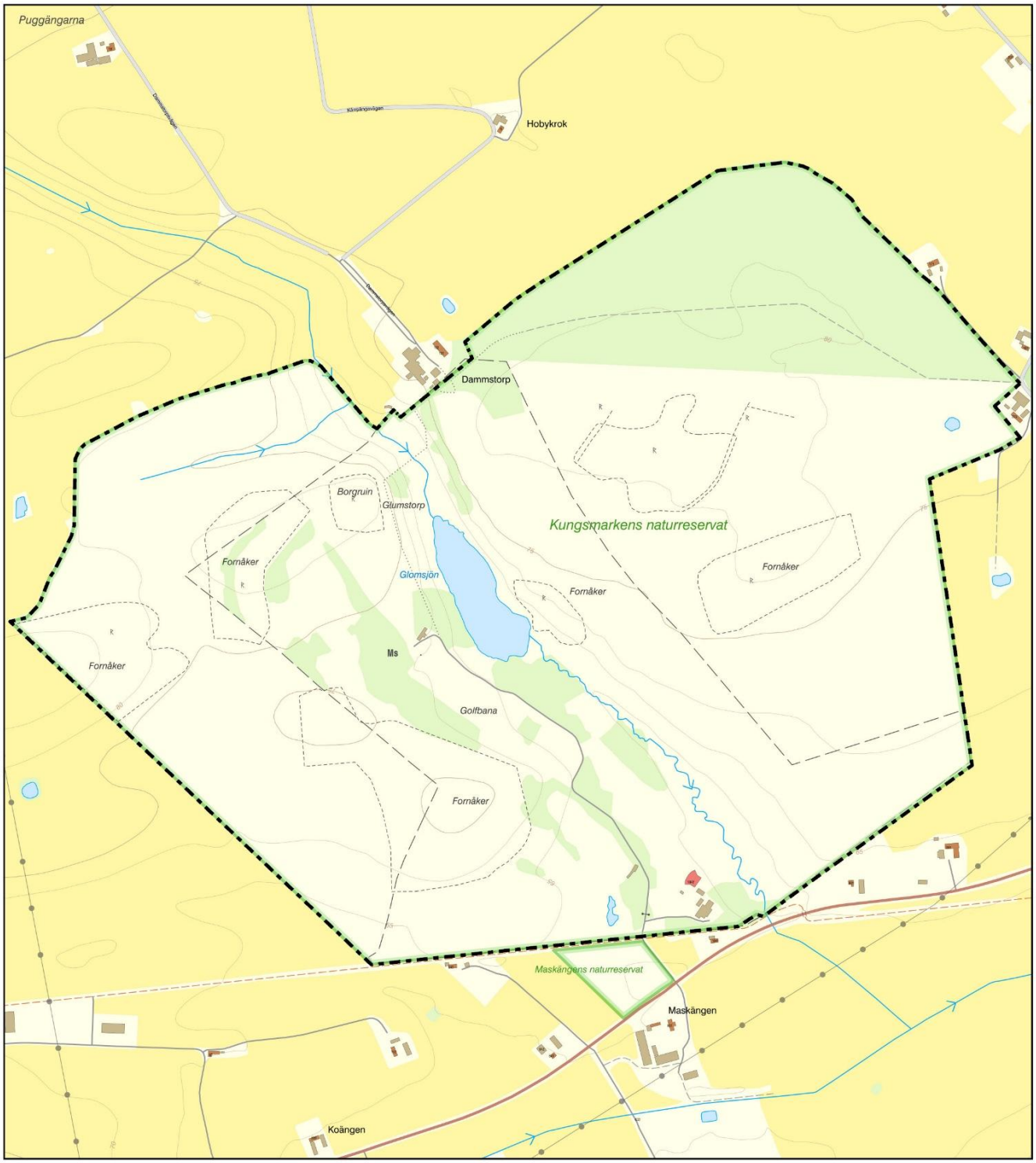
Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Marie Edman Ljungholm

Gunilla Davidsson Lundh

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med hänvisning till föreskrifter
3. Karta med golfbanans arrendeområde och dess spelytor samt fornlämningar
4. Förslag till skötselplan
5. Remissammanställning med kommentarer
6. Hur man överklagar
7. Sändlista

Bilaga 1. Karta med naturreservatets gräns
Naturreservatet Kungsmarken, Lunds kommun

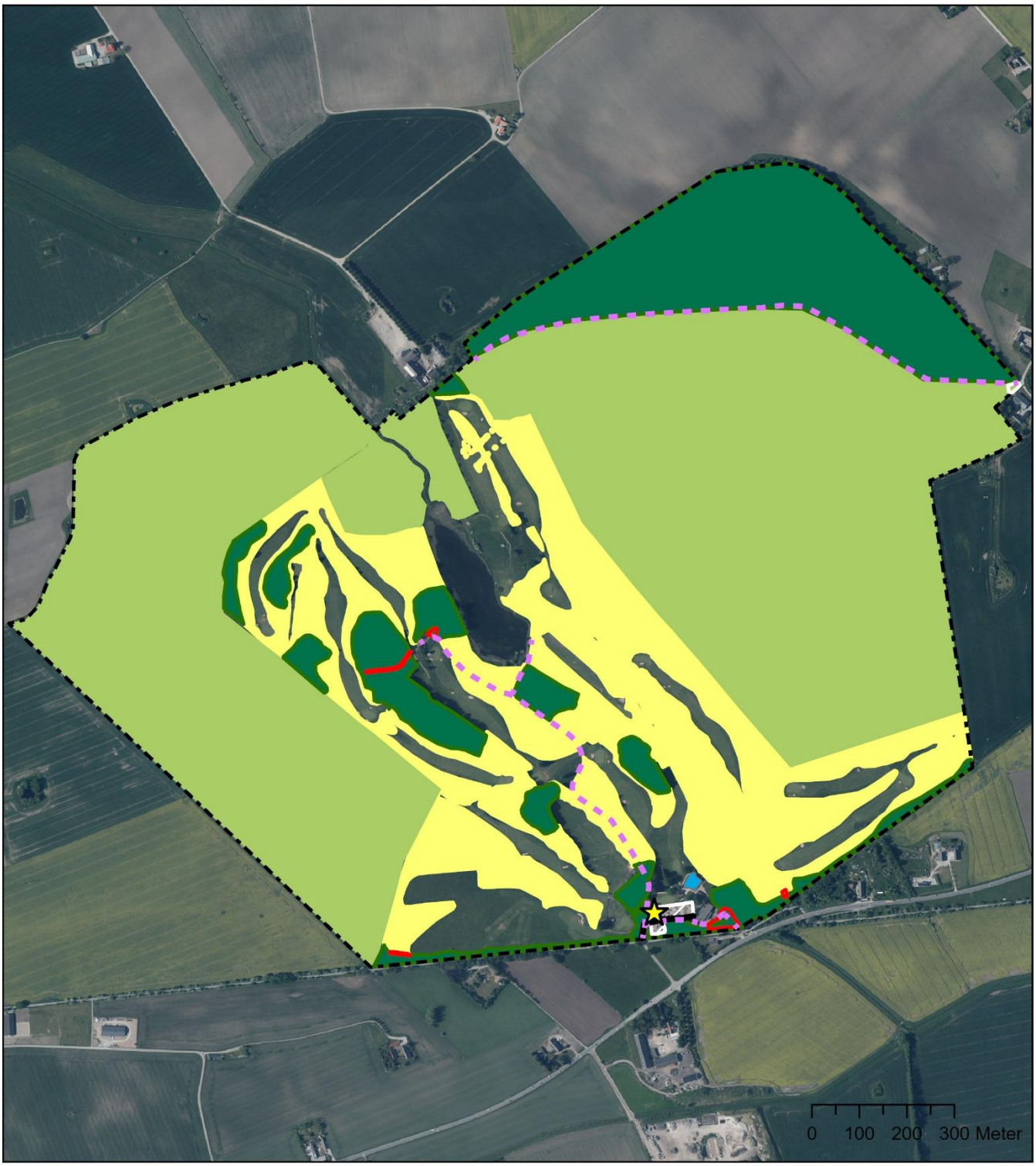
N

Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Kungsmarken
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-38792-2024

0 100 200 300 Meter

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

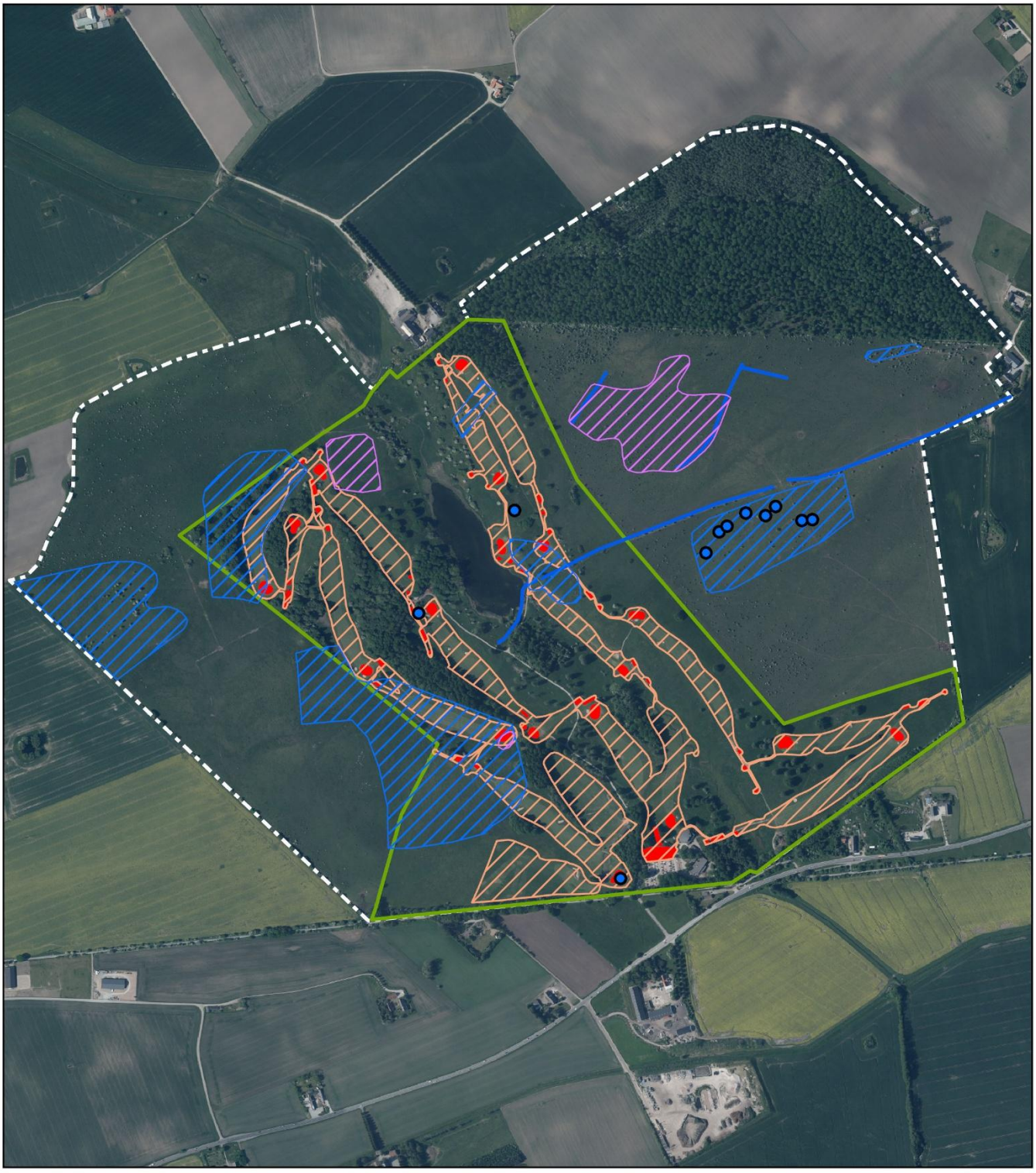
Bilaga 2. Karta med hänvisning till föreskrifter Naturreservatet Kungsmarken, Lunds kommun

N

- Naturreservatets gräns
- Trädmiljöer (B6)
- Ängsmark (B2)
- Betesmark (B3)
- Parkeringsyta (A1, C9)
- vägar upplåtna för cykling (C4)
- Väg upplåten för bilar (C9)
- Upplagplatser (A1)
- Restaurangsbyggnad (C9)
- Uppställningsplats för husbilar (C2)

Illustrationskarta till beslut för naturreservatet Kungsmarken
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-38792-2024

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 3. Karta med golfbanans arrendeområde och dess spelytor samt fornlämningar enligt Riksantikvarieämbetet Naturreservatet Kungsmarken, Lunds kommun

N

- Naturreservatets gräns
- Golfbanans arrendeområde
- Green och tee
- Spelytor
- Fornlämning ryggade åkrar
- Övrig fornlämning
- Fornlämning linjeobjekt
- Fornlämning punktobjekt

0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Kungsmarken
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-38792-2024

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Länsstyrelsen Skåne

Sammanställning av remissyttranden samt Länsstyrelsens bemötande

Skogsstyrelsen: Ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt enligt presenterat underlag och har inget att invända mot att reservatet bildas.

Trafikverket: Har inga synpunkter.

Kraftringen: Kraftringen Fiber vill upplysa om att det finns en befintlig servisledning för fiber in till byggnaden på golfbanan. Ledningen bedöms omfattas av undantag från föreskrifterna avseende drift, underhåll och ombyggnad av ledningen.

Det finns även en fiberledning som går längs med den gamla banvallen. Den bedöms dock hamna utanför området som föreslås som naturreservat.

Varken Kraftringen Energi eller Nät har några ledningar i området.

Länsstyrelsens bemötande: Det stämmer att det finns undantag för befintliga ledningar som ger rätt till drift och underhåll.

Skånska Energi Nät AB (SENAB): SENAB önskar informera om att bolaget har befintliga elledningar och en nätstation i södra delen av naturreservatet, vid golfbanans parkering. Det går även en servisledning in till restaurangbyggnaden. Ledningarna och stationen är i drift. Anläggningarna bedöms omfattas av undantagen från föreskrifterna avseende drift, underhåll och ombyggnad. SENAB har högspänningsledningar längs med den gamla banvallen. De bedöms dock hamna utanför naturreservatets område.

Länsstyrelsens bemötande: Det stämmer att det finns undantag för befintliga ledningar som ger rätt till drift och underhåll.

Sveriges geologiska undersökning (SGU): SGU avstår från att yttra sig i ärendet.

Lunds kommun: Lunds kommun tillstyrker i huvudsak Länsstyrelsens förslag om ett nytt beslut och uppdaterad skötselplan för naturreservatet Kungsmarken. Kommunen instämmer i att det finns ett tydligt behov om att aktualisera dessa.

Kommunen delar Länsstyrelsens övergripande inriktning att bevara och utveckla områdets naturvärden, men ställer sig osäker till om föreslagna åtgärder är tillräckliga för att uppnå syftet. Särskilt avseende att vända den negativa utvecklingen för arter och livsmiljöer.

Kommunen vill även påpeka att det föreslagna beslutet och tillhörande skötselplan bör utformas på ett sätt som möjliggör golfklubbens fortsatta verksamhet i nuvarande utformning.

Hydrologi och vatten (2.2.1 samt 2.2.6)
Lunds kommun bedömer att grund- och ytvattensituationen i naturreservatet behöver utredas närmare. Situationen har försämrats, och flera artrika fuktängar och kärr har torkat ut. Även ytvattenflöden i diken och mindre bäckar till och inom området har förändrats över tid.

Därtill medför utbyggnaden av stadsdelen Brunnshög att vattnets kvalitet och mängd i Glomsbäcken förändras, vilket kan innebära påverkan på såväl naturreservatet som Natura 2000-området. Det finns vidare indikationer på att Sularpsbäcken utreds som vattenförekomst inför kommande vattenförvaltningscykel. Vattendraget kan därmed komma att omfattas av miljökvalitetsnormer.

Mot denna bakgrund anser kommunen att en fördjupad analys av grundvattennivåer, ytvattenflöden samt påverkan från omgivande exploatering bör genomföras.

Ekologiska samband och landskap (2.2)
Lunds kommun bedömer att möjligheter till spridning och genetiskt utbyte för hotade arter är begränsad, då naturreservatet är relativt isolerat, omgivet av ett intensivt brukat jordbrukslandskap.

De ekologiska värdena kan stärkas genom åtgärder i angränsande landskap, särskilt avseende vattendragen Glomsbäcken och Sularpsbäcken. Kommunen har pågående utredningar inom området avseende dessa frågor och välkomnar samordning med Länsstyrelsen och andra berörda sakägare.

En åtgärd som genomförts är att kommunen vid anläggningen av Kunskapsparken flyttades artrikt ängshö från Kungsmarken, till Kunskapsparken, i syfte att etablera nya livsmiljöer för bland annat den hotade arten humlesuga, som också är en ansvarsart för Lunds kommun.

Naturvärden och biologisk mångfald (2.2.3)
Lunds kommun tillstyrker inriktningen men bedömer att föreslagna åtgärder kan vara otillräckliga för att vänta den negativa utvecklingen.

Kommunen bedömer att det krävs kraftfullare restaureringsåtgärder. Särskilt fokus bör läggas på återställning av ängsmarker och hydrologi och uppföljning av åtgärdernas effekter behöver utvecklas.

Friluftsliv och tillgänglighet (2.2.4)
Lunds kommun bedömer att friluftslivets intressen i huvudsak är väl avvägda i förslaget och ligger i linje med kommunens översiktsplan. Samtidigt ser kommunen behov av att förbättra tillgängligheten till området, särskilt för boende på Brunnshög. I kommunens översiktsplan finns ett utpekat grönstråk genom naturreservatet och kommunen bedömer att det bör vara möjligt att utveckla de rekreativa värdena utan att också riskera naturvärdena.

Mot denna bakgrund anser Lunds kommun att målet om en markerad strövstig bör skärpas från ”bör finnas” till ”ska finnas”. Därtill bör den befintliga vandringslingan rustas upp avseende vägvisning, stättor och allmänt skick.

Fortsatt samarbete mellan berörda parter – Länsstyrelsen, Lunds Akademiska Golfklubb och kommunen – är därför viktigt för att utveckla vandringsmöjligheter, en nordlig entré från Brunnshög och ett sammanhängande grönt stråk.

Golfbanan och påverkan (2.2.5 samt 2.2.6)
Lunds kommun anser att skötselplanen för naturreservatet ska beakta golfklubbens verksamhet och villkoren för densamma. Det är förvisso positivt att alternativet avseende flytt av hål 12 inte längre tycks vara aktuellt, men av ärendet framgår inte vad de föreslagna, skärpta kraven får för inverkan på golfklubbens förutsättningar att fortsatt bedriva sin verksamhet i nuvarande utformning. Skötselplanens slutliga utformning bör därför ske i tät dialog med golfklubben.

Åtgärder och utvecklingsbehov (3)
Lunds kommun anses att åtgärderna behöver utvecklas ytterligare. Särskilt viktiga är åtgärder för hydrologisk restaurering, förstärkt skötsel av ängsmarker, utveckling av ekologiska samband samt åtgärder för hotade arter.

Tillsyn (8)
Lunds kommun ser positivt på att föreskrifterna förtydligas, men vill uppmana Länsstyrelsen att tillsätta resurser för att kunna säkerställa efterlevnaden av desamma och aktivt utöva tillsyn i de statliga naturreservaten i Lunds kommun.

Föreskrifter
Lunds kommun tillstyrker att regelverket tydliggörs för både sakägare och allmänhet. En uppdatering av C-föreskrifterna är särskilt viktiga för att minska störningar och förbättra möjligheterna till tillsyn.

Det är positivt att gödsling begränsas, men ett totalförbud hade varit att föredra för att skydda naturvärden och vattenkvaliteten.

Länsstyrelsens bemötande: *Det nya reservatsbeslutet med tillhörande skötselplan har tagits fram med utgångspunkt att Lunds Akademiska golfklubb (LAGK) kan fortsätta att bedriva sin verksamhet i området, vilket innebär att ett totalförbud för gödsling inte är möjligt. Att flytta hela eller delar av golfbanan finns det för närvarande inte förutsättningar att göra. Däremot har föreskrifterna skärpts. De nya skärpta föreskrifterna och skötselplanen har förankrats väl med golfklubben. Beslutet förtydligas med uppgifter om detta under rubriken ärendets handläggning.*

Länsstyrelsen är medveten om att det kan vara svårt att vända den negativa utvecklingen för alla arter och livsmiljöer i området men vår bedömning är att detta är så långt vi kan komma i nuläget genom reservatsbeslutet för området. Det finns fortfarande en utdöendeskuld som beror på många olika faktorer och äldre tiders påverkan så som gödsling, dränering, klimatförändringar, fragmentering av landskapet och ändrad markanvändning som har en påverkan på vegetationen. Det är inte bara på Kungsmarken olika orkidéarter och andra skyddsvärda arter såsom backsippa och kattfot har haft en minskande trend de senaste decennierna. Detta pågår generellt i landskapet för många arter. Det finns därför behov av att utöka och restaurera marker i omlandet för att stärka konnektiviteten och den gröna

infrastrukturen. Länsstyrelsen ser därför mycket positivt på de åtgärder som kommunen gjort för att förstärka naturvärdena i angränsande områden vid Brunnshög och ser gärna ett vidare samarbete med kommunen angående detta. Att använda sig av ängshö från Kungsmarken för att anlägga nya grönområden är ett bra sätt att öka den biologiska mångfalden i omkringliggande landskap.

Länsstyrelsen anser att de nya föreskrifterna och de föreslagna åtgärderna kommer att förbättra förutsättningarna för flera arter. Genom att utföra de föreslagna restaurerings- och skötselåtgärderna, till exempel efterbete och genom att reglera mängden tillförsel av näringsämnen på green och tee, bedömer Länsstyrelsen att det går att förbättra förutsättningarna för flera arter. Flera restaureringsåtgärder har redan utförts de senaste åren tillsammans med LAGK. På flera ställen på ängsmarkerna på västra sidan ser vi positiva tecken på att floran har förbättrats efter åtgärder.

Att grundvattennivåerna generellt har sänkts över tid i landskapet har inneburit en påverkan på vegetationen på Kungsmarken men är inget som helt kan lösas inom ramen för reservatsbeslutet. Länsstyrelsen har tagit bort flera dräneringar för att förbättra hydrologin inom reservatet och kommer att fortsätta att utföra olika åtgärder med syfte att förbättra hydrologin. När det gäller utbyggnaden av Brunnshög och hur det eventuellt kan komma att påverka Glomsbäcken och påverkan på naturreservatet och Natura 2000-området förutsätter Länsstyrelsen att Lunds kommun vidtar de åtgärder som krävs vid utbyggnaden för att en negativ påverkan på vattendraget och omkringliggande livsmiljötyper inte ska ske.

Länsstyrelsen välkomnar ett samarbete om att utveckla och bidra till ett hållbart friluftsliv i området. Med tanke på reservatets höga naturvärden måste det dock ske utifrån att inga naturvärden påverkans negativt. Eftersom området till stor del utgörs av golfbana, slåtterängar (som inte bör beträdas under en viss period på året) och betesmarker (med betesdjur under delar av året) blir det vissa begränsningar för det rörliga friluftslivet. Det finns därför behov av att kanalisera besökarna i området så att det känns tryggt och säkert för besökarna samt för att minimera skada på naturvärdena. Det finns dock möjlighet att utveckla de rekreativa värdena i Dammstorpsskogen i nordöstra delen av naturreservatet och Länsstyrelsen samarbetar gärna med kommunen om detta. Länsstyrelsen och Lunds Akademiska golfklubb (LAGK) har nyligen sett över dragningen av den nu markerade strövstigen i naturreservatet

för att förbättra möjligheten för allmänheten att ta sig runt i området. Länsstyrelsen är medveten om att det finns behov av att se över stättorna och markeringen och kommer att göra det löpande.

Vad gäller tillsynen av naturreservaten i stort är Länsstyrelsen medveten om att det inte bedrivs i den omfattning som hade varit önskvärt. Det är en myndighetsuppgift som styrs av tillgängliga ekonomiska medel.

Lunds Botaniska förening (LBF): Undertecknade har granskat förslaget till ny skötselplan och dessutom inhämtat synpunkter från några andra medlemmar i Lunds Botaniska Förening. Det glädjer oss mycket att en ny skötselplan nu kommer till stånd. Reservatsföreskrifterna och skötselplanen är till stora delar mycket väl utarbetade och anpassade till reservatet. Vi har flera kommentarer på detaljer vilka vi återkommer till senare, men börjar med det vi anser är viktigast.

Kungsmarken har fortfarande en mycket artrik flora, men mycket har förlorats, och det finns stor risk för fortsatt utdöende av arter. Det är därför av stor vikt att identifiera de viktigaste orsakerna till fortsatt utdöende. En sådan orsak torde vara fortsatt ökad näringstillförsel till markerna i reservatet. Att ansamling av näringsämnen är en av de största orsakerna till utarmningen av floran är välkänt, och det nämns också i beslutet på sida 11 att "En förutsättning för att natur och kulturmiljövärdena ska bevaras är att markerna inte utsätts för negativ påverkan från gödsling ". (Se också sida 22 i skötselplanen.)

Vi anser därför att det inte bör tillåtas någon som helst användning av gödsel i reservatet. I förslaget tillåter föreskrifterna att viss gödsling sker på golfbanan, och enligt vår mening är sådan gödsling att betrakta som aktiv naturförstörelse. På många av de platser där gödsling förekommer syns effekten på gödslingen tydligt i floran. De gödslade ytorna är omgivna av högvuxna och artfattiga ytor med kväveälskande arter såsom hundäxing, knylhavre, brännässlor, m.m. Se t.ex. följande länkar.

https://artportalen.se/Sighting/134322184

https://artportalen.se/Sighting/134321877

Det är tydligt att näringsämnen från dessa ytor långsamt sprids vidare i slåtterängarna, och bidrar till utarmningen av floran.

Gödslingen utsätter alltså markerna för sådan negativ inverkan som beslutet menar inte får förekomma. Vi motsätter oss därför på det bestämdaste att reservatsföreskrifterna tillåter gödsling i någon form.

Slåtter
Det är bra att slåttertiden tydligt preciseras och följer Artdatabankens rekommendation om att väldigt sen slåtter bör undvikas. För att minska näringsansamlingen med dess negativa påverkan på floran, bör det i skötselplan och föreskrifter tydligt föreskrivas att allt klippt gräs på högruff och semiruff ska samlas in i så stor utsträckning som är möjligt. På så sätt kan spridning av näringsämnen från spelytorna till slåtterängarna minskas.

Markarbeten
För att undvika att hotade växter kommer till skada föreslår vi att reservatföreskrifterna föreskriver att Länsstyrelsen och golfklubben, vid alla sorters markarbeten och ändringar av skötsel, i god tid rådgör med Lunds Botaniska Förening och Lunds Naturskyddsförening.

Mindre kommentarer (på skötselplanen)
Sida 20: I samband med att det nämns att ”På några ställen är stigen förstärkt med grus och spänger” vill vi nämna att det tyvärr också förekommer förstärkningar med grön gräsimiterande plastmatta, och dylikt. Sådan matta är ett effektivt sätt att sprida mikroplaster, och vi föreslår att de tas bort och förbjuds i reservatet.

Sida 24: Här omnämns att insamlat hö inte ska läggas på kompost i reservatet. Eftersom nu mycket stora mängder av hö komposteras i södra delen skulle vi gärna se en konkret plan för hur höet framöver ska tas om hand och hur det i kompost multnande höet ska bortföras.

Sida 29: Det är bra att ett senare betessläpp ska tillämpas på Kungsängen, men vi betonar också vikten av att detta efterföljs. Både 2024 och 2026 släpptes korna ut i Kungsängen i början av maj, och sådana tidiga utsläpp kan ha negativ påverkan om de sker för ofta. Samtliga göknycklar åts omgående upp av korna på Kungsängen i år.

Föreningen har även inkommit med synpunkturer på mindre fel som inte redovisas här.

Länsstyrelsens bemötande: *Länsstyrelsen tackar för inkomna synpunkter och har gjort en del ändringar och kompletteringar utifrån dessa. Länsstyrelsen är medveten om att det på många ställen i anslutning till spelytorna syns en påverkan av gödsling i fältskiktet. Länsstyrelsens bedömning är att denna påverkan till stor del kommer från tidigare gödsling, som var betydligt rikligare och på större ytor, och att denna påverkan troligtvis kommer att finnas kvar länge. Tidigare har även fairways gödslats men det har inte gjorts på flera decennier.*

Åren 2004–2005 genomfördes en stor renovering av samtliga greener vilket innebar byte av sand och jord som gör att vatten och gödning hålls kvar på ett bättre sätt och förhindrar därmed läckage. Gödslingen sker numera med precisionsredskap och med liten mängd vid ett flertal tillfällen. Mängden gödning har minskat avsevärt och sker med betydligt större precision jämfört med tidigare. I beslutet från 1974 regleras inte gödslingen av spelytorna alls. I det nu aktuella beslutet regleras mängden, att det ska ske med precisionsredskap och med mindre givor vid flera tillfällen. Länsstyrelsen bedömning är därför att den nuvarande gödslingen har en betydligt mindre negativa påverkan på vegetationen jämfört med tidigare gödsling. Utgångspunkten är att golfbanan ska vara kvar i området. Att införa ett totalt förbud för gödsling skulle innebära en alltför stor påverkan på golfverksamheten.

Enligt skötselplanen ska allt avslaget växtmaterial på ängen (högruffen) tas bort. Vad gäller semiruffen sköts denna på samma sätt som fairway men med högre klipphöjd.

Föreningens förslag om att Länsstyrelsen och golfklubben ska rådgöra med dem och Lunds Naturskyddsförening vid åtgärder och att detta ska regleras via föreskrifter ser vi i grunden som ett bra förslag men får hanteras på annat sätt än via föreskrifter. Tidigare har det förekommit möten där LBF deltagit tillsammans med Länsstyrelsen och LAGK men dessa har tyvärr uteblivit på senare tid. Att inrätta ett slags skötselråd för Kungsmarken med årliga möten skulle kunna vara ett sätt att få en bättre dialog och kunskapsutbyte framöver. Detta skrivs in som ett förslag i skötselplanen kap 3.2.

Vad gäller användande av gröna plastmattor så finns dessa endast på en del träspänger som halkskydd. I övrigt finns det gräsarmering för att binda marken för att undvika slitage. Länsstyrelsen skriver in i

skötselplanen kapitel 4.5.2 att användandet av plastmaterial framöver ska undvikas.

Vad gäller upplagen av höbalarna håller länsstyrelsen med om att den hanteringen behöver förbättras så att de inte ligger kvar och bildar komposter. Detta har inte varit avsikten. Mängden hö varierar beroende på väderförhållandena men generellt över tid de senaste decennierna minskar den per ytenhet. Hanteringen är en logistisk utmaning där det prioriterats att få slåttern utförd i tid och där bortforslingen av höet fått ske senare.

Naturskyddsföreningen Lund (LNF): Lunds Naturskyddsförening, LNF, säger ja till beslut om nytt reservat med tillhörande skötselplan under förutsättning att nedanstående synpunkter inarbetas i beslutet.

Inledning
Kungsmarken har fortfarande en mycket artrik kärlväxtflora, men många arter har tyvärr försvunnit eller minskat kraftigt i antal plantor. Om inget radikalt görs kommer utdöendet att fortsätta. Därför är det viktigt att klarlägga orsakerna till den negativa utvecklingen. Detta arbete kan även inbegripa tester av olika slag och blir därför inte klart inom den närmaste tiden.

LNF noterar att markerna generellt blivit torrare. Det finns allt färre vattenförande diken och vattensamlingar i betesmarken. På golfbanan kunde man för många år sedan efter regn bli ganska blöt om fötterna, men nu är det mycket sällsynt, även i den östra slänten mot Glomsbäcken. De prioriteringar av olika skötselåtgärder som nämns i skötselplanen måste förtydligas och mängden tvingande åtgärder utökas. Dessa bör för tydlighets skull samlas i tabellen i kapitel 10.

Kungsmarken är sedan gammalt känt för att hysa ett stort antal mossor inkl. flera arter som är sällsynta i åtminstone södra Skåne. Området tillhör de artrikaste i Skåne. Det är viktigt att man vid planering av skötseln inte missgynnar mossorna.

Syften med reservatet
De i skötselplanen föreslagna åtgärderna räcker inte för att gynnsam ekologisk status ska uppnås eftersom nästan inga tvingande åtgärder ingår. Skötselplanen får inte ställa så låga krav att

länsstyrelsen, om man får mer skötselpengar, kan konstatera att man redan genomfört de åtgärder som planerats.

Punktlistan över syften i kapitel 1 behöver kompletteras med bekämpning av invasiva främmande och inhemska arter samt minskning av näringsämnestillförseln, främst kväveinnehållande ämnen. Detta behövs för att beslutet ska visa hur viktigt det är att dessa problem tas på allvar.

Näringstillförsel
En viktig orsak till kärlväxtflorans tillbakagång är den fortsatt ökade näringstillförseln till markerna i reservatet, främst golfbanan. LNF har sedan decennier sett hur mängden skördat hö på golfbanans område hela tiden ökat från att varit obetydlig för tjugo år sedan till att årligen omfatta hundratals balar numera. Klippning av utslagsplatser och greener bidrar inte till hömängden eftersom gräsklippet är sönderhackat. Enligt en visning på plats beror hömängden på att nitratrikt vatten pumpas ut i ledningar från pumpstationen vid Glomsjön. Ledningsnätet har ökat i omfattning under åren och omfattar nu stora delar av golfbaneområdet. Följden har blivit allt större och tätare gräsytor där blommande och lågvuxna kärlväxter har allt svårare att överleva, vilket LNF har sett under åren, senast under juni 2026. Därför måste gödsling på golfbanan förbjudas i beslutet.

En orsak till näringsspridning är att allt avslaget gräs inte samlas upp inom en vecka efter att det är avslaget. Det måste förtydligas i skötselplanen. Vissa redskap, t.ex. gräsklippare, sprider gräsklippet så att det är svårt att samla upp. Det borde finnas maskiner av gammal typ som samlar upp gräset i en behållare baktill. Med hjälp av sådana kan man samla upp mer gräs från t.ex. greener och längs fairways.

En motvikt är det efterbete som pågår och som LNF ser positivt på. Detta bör skrivas in som ett krav i skötselplanen.

Skötsel
Över hela golfbaneområdet är det viktigt att skötseln utförs så att gräsens dominans bryts. De allt mildare vintrarna innebär att gräsen får ett försprång framför andra växter redan tidigt på året. Därför får enbart sen slåtter inte bli den enda skötselmetoden. Avskräckande exempel i sen tid finns på Maskängen. Där har nästan samtliga blomväxter minskat kraftigt pga. gräsens dominans och den sena

slåttern. Ibland kan senare slåtter accepteras för att ge höstblommande arter, samt fåglar och insekter som förökar sig sent på året en möjlighet till långsiktig överlevnad. Tillåten tid för slåtter måste anges i skötselplanen.

LNF noterar att många av de råd som Artdatabanken (ADb) ger har följts i varierande omfattning. LNF önskar att skötselplanen blir tydligare om, när och hur ofta dessa råd ska följas.

På senare tid har täta och höga gräsruggar etablerat sig nära utslagsplatser öster om Glomsbäcken. Dessa är mycket negativa och måste avlägsnas så snart som möjligt. Det är svårt att tro att de kan uppkomma så snabbt och bli så täta om inte marken är gödslad, t.ex. genom läckage från aktiv gödsling.

Mossorna växer i regel på fuktig och skuggad mark, särskilt ovanpå och på sidan av fuktiga tuvor, förutom de få arter som klarar av att växa på solbelysta stenar. Vissa arter växer nästan bara på vågräta grenar. Därför får inte buskage omvandlas till parklikande planteringar. Detta är också negativt för vissa insekter, lavar och för fåglar som behöver insynsskyddade bon.

LNF förvånas över att det finns så få skötselåtgärder som årligen ska genomföras på golfbanans område. Det riskerar att försämra överlevnaden för kärlväxterna och de arter som lever av dem. Skötseln och dess effekter behöver dokumenteras på ett systematiskt sätt. Det är inte minst viktigt inför kommande personalbyten. Det är bra om en sådan dokumentation görs tillgänglig för en intresserad allmänhet.

Uttorkning
Betesmarkerna har under flera år blivit allt torrare. Försök har gjorts med att gräva mindre dammar och lägga in lokala terrasser i diken. Ur vattensynpunkt är detta bra, men det är viktigt att dammar och terrasser placeras så att populationer av hotade och fridlysta kärlväxter inte drabbas. Detsamma gäller när diken läggs igen.

Friluftsliv
Länsstyrelsen konstaterar att det finns ”goda förutsättningar att utveckla detta i samklang med den verksamhet som bedrivs i området”. Det finns starka önskemål från många friluftsmänniskor som vill cykla var som helst. Under arbetet med den senaste översiktsplanen för Lunds kommun fanns det politiska partier som ville anlägga fler cykelstigar från Utmarksvägen österut fram till den

västra reservatsgränsen. Det är viktigt att länsstyrelsen står fast vid att de cykelvägar som finns på reservatskartan är de enda där trafik med cyklar och cykelliknande fordon får förekomma. Det är också viktigt att ny bebyggelse inte tillåts öster om Utmarksvägen som ett förebyggande skydd för den biologiska mångfald som reservatet ska skydda.

Saknad information i skötselplanen
Som vanligt tvingas LNF konstatera att inventeringsuppgifter från projekt Skånes Flora saknas i dokument från länsstyrelsen, fastän myndigheten sponsrat projektet, fått uppdaterade fynduppgifter årligen och att alla fynd sedan många år finns på Artportalen. Artportalen nämns bland källorna i kap.12, men sökningen har begränsats till åren 2010 – januari 2025, dvs. minst fem år efter att projektet avslutades. Man kan inte förvänta sig att tillfälliga besökare kan genomföra genomgripande inventeringar. När det gäller Kungsmarken utgör de undersökningar som Lunds Botaniska Förening genomfört de senaste åren ett unikt undantag.

LNF saknar en strukturerad plan för hur alla hotade och fridlysta arter som finns i reservatet ska kunna överleva på lång sikt. I planen lyfts bara tre arter fram.

Om en sådan plan hade funnits och följts hade inte grävningen i början av juni 2026 i högörtsängen mellan klubbhuset och Glomsbäcken blivit av. Det är stor risk för att en hotad växt, kärrnäva, och en annan i Skåne sällsynt art, kärrvial, försvunnit från Kungsmarken, både pga. den skada som uppstod vid grävningen och den avvattning som blev följden. Lunds Botaniska Förening och LNF har flera medlemmar som följer floran på Kungsmarken i detalj. För att undvika att hotade växter kommer till skada föreslår vi att reservatsföreskrifterna föreskriver att länsstyrelsen och golfklubben, vid alla sorters markarbeten och ändringar av skötsel, i god tid rådgör med Lunds Botaniska Förening och LNF.

LNF saknar en trovärdig förklaring till de ökade hömängderna och de täta, höga gräsuppslagen på östra sidan av Glomsbäcken. En undersökning måste genomföras och relevanta åtgärder vidtas utan dröjsmål.

LNF saknar en tydlig uppdelning av ansvaret för skötseln mellan staten och golfbanan. Ansvaret ska omfatta de åtgärder som måste

genomföras, inte bara sådana som ev. blir prioriterade när förutsättningarna är de rätta.

LNF saknar information om hur miljöbalkens hänsynsregler efterföljs, t.ex. kunskapskravet och försiktighetsprincipen, även om de inte är tvingande.

Tydligare information bör lämnas om hur man juridiskt hanterar de vatten- och elledningar som på senare tid lagts ut i olika delar av reservatet.

Texten bör kompletteras med att den östra betesmarken under våren är en viktig rastlokal för många långflyttande fåglar. Enligt Artportalen har bl.a. dvärgbeckasin, ljungpipare, ringtrast och småspov setts där. Antalet rapporter verkar ha minskat på senare tid då många skådare valt att prioritera andra lokaler.

LNF saknar information och regler för förvaring av höbalar. Nu finns det ett stort lager i reservatets sydöstra del och mindre lager på andra platser. LNF hittar ingen information om hur länge lagren får finnas, hur stora de får vara, hur nedbrytningen av höet påverkar omgivningen, inkl. näringsinnehållet i det vatten som rinner därifrån. Det är viktigt att alla källor till näringstillförsel kartläggs så att rätt åtgärder kan vidtas så att Kävlingeån kan uppnå god ekologisk status. Golfbanan och Glomsbäcken tillhör källorna.

När det gäller vattenhålet i nordost är förhållandena fel beskrivna. Under lång tid var hålet öppet för bete, vilket gav en välbetad strand med flera hotade lågvuxna kärlväxtarter. Vid byte av djurhållare krävde den nye att hålet skulle stängslas in eftersom han trodde att djuren skulle kunna skadas. Tyvärr gav länsstyrelsen med sig, vilket medförde att hålet växte igen. Ganska snart täcktes det av en minst halvmeter tjock förna som inga små växter kunde överleva i eller under. Dessa växter har inte återkommit fastän stängslet och förnan är borta sedan länge.

På övningsbanan väster om p-platsen och närmast Hardebergaspåret har golfklubben under åren fyllt igen minst en våtmark och planat ut markytan. Det har gjort marken mycket torrare och radikalt minskat mängden vatten som kan rinna neråt till Maskängens naturreservat. Den biologiska mångfald som fanns där har minskat påtagligt. Vid LNFs besök 2022-11-15, dvs. under den blötaste årstiden, kunde endast ett exemplar av spjutmossa hittas.

Arten finns normalt överallt där det finns en tendens till fuktiga förhållanden.

Skyltning och kartor
Länsstyrelsens skyltning måste vara sakligt korrekt. På den skylt som finns vid infarten till reservatet står ”Vill du se orkidéer kan du besöka den lilla fuktängen Maskängen som ligger precis söder om golfbanan.” Där finns det normalt bara en orkidéart medan det på resten av Kungsmarken finns cirka tio, dock i låga antal. På de tre skyltar längs reservatets södra sida som LNF har kollat, saknas markeringen ”Här är du” på själva kartan.

Det yttre vandringsspåret från den ostliga entrén och österut saknas också på kartan. Spåret går mellan två rader av träd och buskar vilka har ett dike på varsin sida, det ena med höbalar i. LNF har inte hittat någon förstoringsbar karta som visar dessa detaljer. Det saknas också markeringar i terrängen för var den yttre reservatsgränsen går. Det är en viktig förutsättning för att olika artinventeringar ska bli rätt.

Avslutning

Leif Runeson är LNFs kontaktperson. Han har för Lunds Botaniska Förenings räkning inventerat kärlväxter på hela Kungsmarken utom det nordvästra hörnet samt mossor på hela Kungsmarken. Mossinventeringen är inte klar. Bl.a. därför har han besökt Kungsmarken minst en gång om året i cirka 30 år, mycket oftare när inventeringarna var som mest intensiva.

Länsstyrelsens bemötande: *Länsstyrelsen tackar för inkomna synpunkter och har gjort en del ändringar och kompletteringar utifrån dessa. Vad gäller synpunkter om gödsling på golfbanan, orsaker till den negativa utvecklingen och uttorkningen hänvisar vi till ovanstående bemötande till Lunds kommun och Lunds Botaniska förening.*

Vad gäller synpunkter om den negativa utvecklingen så är Länsstyrelsens ambition att inom ramen för reservatsförvaltningen få till en så optimal skötsel som möjligt och stoppa den negativa utvecklingen. Länsstyrelsen har den senaste tioårsperioden utfört olika skötselåtgärder i syfte att förbättra naturvärdena i reservatet tillsammans med LAGK. Det har bland annat inneburit att plantera ut pluggplantor, införa efterbete på ängsmark, schakta av översta jordlagret på gräsdominerade ytor och därefter lägga ut ängshö,

igenläggning av diken och dräneringsrör, naturvårdsbränning, införsel av senare betespåsläpp på Kungsängen (tyvärr har det dock blivit en miss några år) och slåtter vid flera tillfällen på gräsdominerade ytor. Länsstyrelsens bedömning är att det över lag har gett goda resultat för flera arter. Däremot kan det finnas en utdöendeskuld som vi ännu inte sett slutet av.

En skötselplan är ett vägledande dokument och ska inte vara för detaljerad i sin beskrivning över vilka skötselåtgärder som ska utföras och på vilket sätt. Det viktiga är att det finns en målbeskrivning. Målet kan nås på olika sätt och behöver anpassas efter ny kunskap och nya förutsättningar. Det är syftet med reservatet och de angivna B-föreskrifterna som anger förvaltningsinriktningen för området. I skötselplanen är det inte möjligt att specificera vem som har ansvar för vad eftersom det kan variera över tid. Länsstyrelsen har ett nära samarbete med LAGK om uppdelning av olika skötselåtgärder för att få bästa möjliga skötsel med de resurser som finns att tillgå. Er önskan om att få ta del av planerade åtgärder ser Länsstyrelsen som ett bra förslag och har skrivit in i skötselplanen att ett skötselråd ska bildas.

Länsstyrelsen ser inte att det finns möjlighet att i en skötselplan redovisa en särskild plan för hur alla hotade och fridlysta arter i reservatet ska kunna överleva på lång sikt. Målet med skötseln är att bibehålla och utveckla de naturvärden som finns i området vilket inbegriper hotade och fridlysta arter. Målet är att de utpekade livsmiljötyperna inom området ska uppnå god status. I kapitel 3.3 lyfts förslag på olika åtgärder som kan utföras generellt och i kapitel 3.4 lyfts några för området särskilt uppmärksammade arter.

Det går inte att i en skötselplan ha den detaljeringsgraden på när och hur ADb:s skötselråd ska ske som LNF efterfrågar. Enligt skötselplanen anges att slåttern av ängsmark (högruff) generellt inte bör ske tidigare än den 1 juli och fram till slutet av september men att den bör varieras. Att låsa fast slåttertidpunkten på de olika ytorna så att det blir samma varje år vill vi undvika då det kan finnas fördelar ur naturvårdssynpunkt att variera den. Detta är också Artdatabankens uppfattning. Olika skötselåtgärder genomförs löpande tillsammans med LAGK och styrs av behov, resultat och tillgång på ekonomiska medel. Naturreservatet Kungsmarken är ett mycket skötselkrävande område och flera åtgärder sker årligen.

Vad gäller synpunkt på näringstillförsel i samband med bevattningen så är Länsstyrelsens bedömning att det bedöms vara i en begränsad

omfattning. Mätning av vattnet från Glomsjön har inte visat på höga halter av nitrat och vattnet används endast för bevattning av green och tee. Om det blir för höga näringshalter i vattnet anser LAGK att det inte är bra att bevattna med eftersom det medför att vissa gräsarter gynnas som inte är önskvärda på green och tee.

Vad gäller synpunkt om den ökande mängden höbalar så beror det på att ängsarealen har utökats. Vad gäller höhanteringen så är avsikten inte att skapa komposter. Vissa år har det dock varit svårt att hantera höet, se även bemötande till LBF. Enligt reservatsbeslutet är det förbjudet att anordna upplag med undantag av tillfälliga upplag av bärgat hö efter slåtter samt upplag av gräsklipp på särskilda ytor enligt kartbilaga 2. Jämfört med tidigare beslut så har det nu angetts på vilka ytor det får förekomma upplag.

LNF framför att det har funnits en våtmark vid övningsbanan. Länsstyrelsen har inga uppgifter om att det funnits en våtmark där och det framgår inte heller på flygbilder över området. Däremot har en ledning åtgärdats som leder bort överflödigt vatten från dammen.

LNF framför att Kungsmarken sedan länge är en känd lokal för mossor. Länsstyrelsens bedömning är att det är de gamla fodermarkerna med dess hävdgynnade flora som måste prioriteras i första hand på Kungsmarken. Att t ex ha träd med låga grenar som skuggar ängsmarkerna blir då nedprioriterat för att få till en bra ängsskötsel. Synpunkten om att uppgifter från artportalen om förekomst av rödlistade arter borde ha ett större tidsspann har åtgärdats. Skötselplanen har även kompletterats med uppgifter om fågelförekomst på östra betesmarken.

Vad gäller synpunkter om friluftslivet så kommer markeringar och lederna att ses över och förbättras efterhand, i övrigt se Länsstyrelsens bemötande till Lunds kommun.

Länsstyrelsen Skåne

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om du vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska du skriva till ~~Mark- och miljödomstolen Växjö tingsrätt~~ Regeringen, Klimat-och ~~näringslivsdepartementet~~ näringslivsdepartementet (rättelse enligt 36 § förvaltningslagen, 2026-10-14 Gunilla Davidsson Lundh). Överklagandet ska dock skickas till skane@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 12 november 2026.

Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).